

Pukkellaks (*Oncorhynchus gorbuscha*)

Beskrivelse

Videnskabeligt navn: *Oncorhynchus gorbuscha*

Synonymer: *Salmo gorbuscha*

Kaldenavn: Pukkellaks

Beskrivelse: Kropsformen er meget varierende efter køn og modenhed. Kønsmodne hanner udvikler en stor pukkel fortil på ryggen. Samtidig vokser kæberne og tænderne. I havet er begge køn overvejende sølvskinnende med nogle ganske få, ovale, sorte pletter på ryggen og den øvre del af siderne. Under gydetrækket op i ferskvand får hannerne et sort, mørkeblåt eller grønligt hoved, bliver grågrønne eller gråbrune på ryggen og de øvre sider, og de får en bred brunviolet eller mørkerød stribe langs siden, under hvilken der ofte er en gulbrun stribe. De sorte pletter på krop og finner bliver mere talrige og tydeligere. Hunnerne udvikler samme farvetegninger, men er knap så kraftige i farverne som hannerne. Mundhulen er delvist sort i alle stadier. Pukkellaksen er den mindste af stillehavslaksene, og den bliver normalt kun ca. 40-50 cm og 1,5-3 kg.

Pukkellaks (han øverst og hun nederst), Foto: Henrik Carl

Forvekslingsmuligheder

Kønsmodne hanner kan let kendes på puklen. Hunner og umodne hanner kan lettest kendes på, at de har store ovale pletter på hele halefinnen – noget som ikke ses hos andre laksefisk i Danmark. De har også mindre og mere talrige skæl end både ørreder og laks (143-240 vs. 120-130 langs sidelinjen). Den delvis sorte mundhule har pukkellaksen herhjemme kun tilfælles med søvlaksen. Pukkellaksen har normalt flere gællegitterstave end søvlaksen (24-35 vs. 18-25).

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Pukkellaksen er en anadrom vandrefisk. I havet lever den i den nordlige del af Stillehavet fra omkring 35° N til 60° N. Desuden findes pukkellaks i Beringhavet, Beauforthavet og Det Østsibiriske Hav. I ferskvand findes den i Nordamerika fra kystegnene ved Beauforthavet til Sacramento River i Californien. I den vestlige del af Stillehavet findes den mod syd til Japan og Korea^{1,2}. Pukkellaksen er i mange omgange udsat udenfor det oprindelige udbredelsesområde, og flere steder er der etableret ynglebestande. Fx er mio. af pukkellaks udsat i floder i det nordlige Rusland, og her er der opstået bestande, der har spredt sig til bl.a. det nordlige Norge. I 2017 blev der fanget pukkellaks i mere end 100 norske elve. I Danmark er strejfer fra det nordlige Rusland/Nordnorge fanget nogle få gange siden 1970'erne og ofte med mange års mellemrum. I 2017 blev der dog ifølge Fiskeatlassets registreringer fanget mere end 15 pukkellaks herhjemme. Selvom der blev fundet gydmodne pukkellaks i flere af vore åer dette år, er der ikke tegn på, at laksene har ynglet, og da alle stillehavslaks dør efter kønsmodning, er det ikke en art, der som sådan har etableret sig. Der er dog mulighed for, at den igen kan komme som strejfer fra Rusland/Nordnorge, hvor de nærmeste ynglebestande findes.

Score og baggrund

Vi benytter en skala fra 1-3. 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj

Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- eller naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystemer	Økonomiske effekter	Helbreds effekter	Harmonia	Samlet
2	2	1	1	1	1	6	8

Spredningspotentiale: 2 (middel). Spredningspotentialet for pukkellaksen er vurderet til middel. Da arten spredes gennem havet og også trækker op i vandløbene, vil den teoretisk kunne træffes i en meget stor del af landet. Da der ikke er grund til at tro, at der kan opstå ynglebestande i vore vandløb, som er meget anderledes end de nordnorske vandløb, hvor arten yngler tættest på os, vil forekomsten kræve løbende indvandring fra nord. Indtil videre er det kun i 2017, at pukkellaks i større antal har gæstet vore vande.

Levestedets bevarings- eller naturværdi: 2 (middel). Levestedets bevaringsværdi for pukkellaksen er vurderet til middel. Den findes både i havet og i vandløb, og selvom den ikke yngler her, kan voksne pukkellaks teoretisk trække op i en meget stor del af vore vandløb.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 1 (lav). Påvirkning af hjemmehørende arter er vurderet til lav. Ynglens ophold i vandløb er meget kortvarigt (der er ikke yngel i Danmark), og de voksne tager ikke føde til sig i ferskvand. I havet lever de af forskellige hvirvelløse dyr samt fisk. Den tæthed af pukkellaks, der skal til for at påvirke disse byttedyr, kommer man ikke i nærheden af herhjemme, selv ikke hvis der skulle opstå ynglebestande tættere på Danmark, end der findes på nuværende tidspunkt.

Påvirkning af økosystemer: 1 (lav). Påvirkning af økosystemer er vurderet til lav. Da der ikke er umiddelbar fare for, at der opstår ynglebestande i Danmark, er effekten isoleret til havet, og det er helt usandsynligt, at der nogensinde vil forekomme pukkellaks i det antal, der skal til for at ændre økosystemet her.

Økonomiske effekter: 1 (lav). De økonomiske effekter for pukkellaksen er vurderet til lav. De få pukkellaks, der måtte komme som strejfer fra nordligere egne, har ingen økonomisk betydning.

Helbredseffekter: 1 (ingen). Der er ingen kendte negative helbredseffekter for pukkellaksen, der er en vigtig spisefisk, når den fanges i havet. Pukkellaks fra ferskvand spises sjældent, da kødet hurtigt mister kvalitet under ophold i ferskvand.

Total score = 8

Kilder

¹ Scott, W.B. & Crossman, E.J. 1973. Freshwater fishes of Canada. Fisheries Research Board of Canada.

² Mecklenburg, C.W., Mecklenburg, T.A. & Thorsteinson, L.K. 2002. Fishes of Alaska. American Fisheries Society, Bethesda, Maryland.